

Odkrivanje in razvijanje otrokovih močnih področij in potencialov

Discovering and Developing the Child's Strengths and Potentials

Izvleček

V vrtcu Šmarje pri Jelšah je v šolskem letu 2018/2019 prednostna naloga odkrivati in razvijati močna področja, sposobnosti in potenciale pri otrocih. Pri tem si bomo v vzgojno-izobraževalnem delu postavljali vprašanja in ozaveščali svoje strokovno delo, kako še bolj ustvarjati nove priložnosti za otroke v predšolskem obdobju, da se bodo njihove sposobnosti, potenciali lahko izrazili in razvijali. Številni strokovnjaki navajajo, da so človeški možgani prav v predšolskem obdobju najbolj plastični in dojemljivi, zato je zelo pomembno, da se sistematično in načrtno posvetimo razvoju otrok že v najzgodnejšem obdobju. Za ustvarjanje spodbudnega okolja pa smo najbolj odgovorni strokovni delavci vrtca. Zelo pomembno je partnersko sodelovanje s starši in vsemi tistimi, ki so lahko kakorkoli vpeti v razvoj otrok.

Ključne besede: otrok, močna področja, razvoj potencialov, zgodnje otroštvo

Abstract

The priority of everyone working in the kindergarten Šmarje pri Jelšah for the academic year 2018/2019 is to discover and develop the children's strengths, abilities and potentials. In order to do that, we will be asking ourselves questions in our educational work as to how we can enhance the creation of new opportunities for preschool children that can help them express and develop their abilities and potentials. As confirmed by a number of studies in this field, the developing brain (in preschool period) displays the greatest plasticity and perceptiveness, therefore it is important to apply a systematic and structured approach at the earliest stage of the child's development, where the kindergarten's professional workers have the responsibility of creating an encouraging environment. Another key aspect is establishing a partnership with the parents as well as any others included in the child's development.

Keywords: child, strengths, development of potential, early childhood

Uvod

Pri prepoznavanju in razvijanju otrokovih potencialov bomo partnersko sodelovali s čim več deležniki, ki so kakorkoli vpeti v naš vrtec, predvsem pa so in bodo v tem procesu pomembni strokovni delavci oddelkov, starši ter delavke v upravi. Prizadevali si bomo in ustvarjali raznolike možnosti za raziskovanje in razvijanje posameznikovih sposobnosti. Poglobljeno se bomo osredotočili na prav vsakega posameznika. Pri izvajanju projekta bomo sodelovali s *Pedagoško fakulteto* v Ljubljani in *Centrom za raziskovanje in spodbujanje nadarjenosti*, ki nas bosta podprla s svojo strokovnostjo. V vrtcu pa smo ustanovili delovno skupino, ki bo spremljala potek in izvajanje projekta. Vsaka oseba je edinstvena, to edinstvenost moramo prepoznati, okrepiti in strokovno ovrednotiti. Vsi, ki delamo z otroki, se zagotovo zavedamo, kakšen pomen imajo prva leta otrokovega življenja za njegov celostni razvoj. Številni strokovnjaki navajajo izjemen vpliv na spodbudno učno okolje za otroke, a brez vzajemnega sodelovanja s starši in drugimi deležniki, ki so lahko kakorkoli vpeti v vzgojno-izobraževalni proces, ne gre. Razvoj je vedno znotraj interakcij, odnosov. Že vizija vrtca Šmarje pri Jelšah – »Stopamo v boljši jutri, z roko v roki, z otroki, sodelavci in starši« nakazuje gibajočo se, aktivno, sodelovalno kulturo med pomembnimi deležniki, ki smo odgovorni za celovit in vsestranski razvoj otrok. Pri izvajanju projekta smo se strokovni delavci vrtca Šmarje pri Jelšah udeležili niza predavanj z naslovom *Spodbujanje učnih interesov in ustvarjalnih potencialov v zgodnjem otroštvu*. Predavali so nam štirje različni predavatelji, in sicer izr. prof. dr. Tatjana Devjak, Leonora Drgan, vzgojiteljica Darija Hohnjec in Jasna Cvetković Lay. Vsi predavatelji so nam podali različne inovativne pristope, kako lahko ustvarjamo varno, spodbudno učno okolje pri delu z otroki. Spregovorili so o principih inkluzivnosti v vrtčevskih skupinah s praktičnimi prikazi.

Dr. Tatjana Devjak je govorila o *Partnerskem modelu med vrtcem in domom ter uresničevanju inkluzivnih načel za otroke z različnimi učnimi možnostmi*. Pri predavanju se mi je najbolj vtisnilo v spomin slednje: partnerski model sodelovanja s starši, nastajanje/spodbujanje kritičnega mišljenja, aktivno spremljanje vseh otrok, opazovanje otrokovih močnih področij, nadgradnja otrokovega znanja, omogočanje spodbudnega okolja za vse otroke, iskanje močnih področij. Vsak otrok ima močno področje, le odkriti ga je treba, upoštevati je treba načelo diferenciacije. Pri predavanju se mi je vtisnil primer spoštljivega odnosa do otrok, kjer nas je predavateljica nagovorila: zakaj otroku zlahka rečemo npr., naj pohiti pri obujanju in oblačenju? Ali si upamo to reči šefu? Do otrok moramo imeti predvsem odgovoren in spoštljiv odnos.

Predavateljica Leonora Drgan je spregovorila o inkluzivnosti v vrtčevskih skupinah s praktičnimi prikazi. Predstavila nam

je uvajanje iger iz preteklosti, ki spodbujajo razvoj možganov oz. razvoj sinaps v možganih z gibanjem. Otroški odgovori naj ne bodo napačni. Otroke spodbujamo k izražanju mišljenja, dožemanju sveta okrog sebe in s tem spodbujamo in omogočamo spraševanje in čudenje otrok. Predavateljica je predstavila praktične primere učenja NTC. Pomembno je, da so zajeta vsa področja kurikulumuma.

Darija Hohnjec nam je predstavila, kako opazuje otrokov razvoj v vrtcu in ga shranjuje v portfoliu. Pri načrtovanju izvedbenega kurikula je treba upoštevati sodobna didaktična načela, kjer proces učenja, napredka in razvoja ter posledično oblikovanja osebnega izobraževalnega načrta že petnajsto leto spremlja z mapo učnih dosežkov (portfolio otroka in strokovnega delavca). Konstruktivna povratna informacija, ki jo otrok pridobi skozi komentar strokovnega delavca, vrstnikov, staršev in lastnega premisleka o dokumentiranih gradivih, med drugim pripomore, da otroci že zelo zgodaj začnejo ocenjevati svoje sposobnosti in tako razvijajo osebno teorijo inteligentnosti.

Jasna Cvetković Lay je govorila o ustvarjalno-produktivni nadarjenosti otrok v zgodnjem otroštvu; predstavila je empirična spoznanja, ki jih je podkrepila s praktičnimi prikazi. Poudarek predavanja je bil predvsem, kako lahko vzgojitelj odkrije talent otroka z risbo.

Primer dobre prakse

Po predavanjih sem se takoj odločila, da izvedem dejavnost po NTC-programu, ki se mi je tudi najbolj vtisnil v spomin. Sodelovali so vsi otroci. Otrokom sem v jutranjem krogu predstavila besedilo *Kekčeve pesmi*. Pogovarjali smo se, kako bi lahko to pesem narisali. Otroci so nizali različne predloge, ideje. Vprašala sem jih tudi, kako bi označili kitico, ki se ponovi 2-krat. Vsi otroci so bili mnenja, da bi bilo najbolje napisati številko 2 in zraven nje x. Ob tej priložnosti sem imela otroke možnost seznaniti, kako si glasbeniki označijo neko kitico ali refren, ki se ponovi. Vsi so bili navdušeni in z zanimanjem opazovali simbol, ki sem jim ga predstavila. Nekaj otrok je dejalo, da bodo pri ponovitvi besedila, ko bodo risali, narisali znak, ki ga uporabljajo glasbeniki. Otroci so se v pogovor zelo vživali, saj sem večkrat poudarila, da nam je vsak odgovor v pomoč in tako spodbujala k odgovarjanju tudi »tihe«, zadržane otroke. Z otroki smo si naredili načrt. Glede na aktualno pesem sem jim pripravila kvadratke, v katere so risali svoje vtise o slišani kitici *Kekčeve pesmi*. Otroci so bili pri dejavnosti zelo vztrajni in navdušeni, saj je bil takšen način spoznavanja pesmi za njih nov. Ko so otroci narisali *Kekčevo pesem*, so bili na izdelek ponosni in so želeli, da ga izobesimo v igralnici. Ena deklica ni želela, da njen izdelek izobesimo, ampak ga je želela pokazati svojim star-

šem. S strokovno delavko sva opazili, da je v dnevu večkrat vzela svoj izdelek v roke in ob njem začela peti pesem. Po počitku je v krog zbrala štiri deklice in jim zapela *Kekčeva pesem*. Vmes se je ustavila in me vprašala: »Ksenija, kako se tukaj poje pesmica, ko sem narisala semena?«

Juriševič (2010) pravi, da je spodbujanje pomnjenja z asociacijami – učenje branja in prepoznavanja simbolov eden najbolj zapletenih procesov, ki jih mora otrok osvojiti, za nadaljnje učenje, zato je pomembno, da se to učenje spodbudi čim bolj zgodaj.

Primer pesmi:

Starost otrok: 5–6 let

Kekčeva pesem – risanje s simboli

Jaz pa pojdem in zasejem
dobro voljo pri ljudeh.
V eni roki nosim sonce,
v drugi roki zlati smeh.

Kdor vesele pesmi poje,
gre po svetu lahkih nog,
če mu kdo nastavi zanko,
ga užene v kozji rog.

Jaz pa pojdem in zasejem
dobro voljo pri ljudeh.
V eni roki nosim sonce,
v drugi roki zlati smeh.

Jaz pa pojdem in zasejem
dobro voljo pri ljudeh.
V eni roki nosim sonce,
v drugi roki zlati smeh.

Bistri potok, hitri veter,
bele zvezde vrh gora,
gredo z mano tja do konca
tega širnega sveta.

Mnogi avtorji govorijo, da se tudi nadarjenost prepozna v najzgodnejšem obdobju. Nadarjeni otroci se zavedajo, da določene stvari obvladajo. Starši so pogosto osupli nad tem, kaj vse znajo, pogosto pa tudi sami otroci vidijo, da obvladajo kaj, česar njihovi prijatelji ne. Pogosto se zavedajo, da obvladajo zadeve, za katere niti njihovi vzgojitelji ne vedo, da jih (Sutherland 2015).

Sklep

Ključno vlogo za prepoznavanje otrokovih kompetenc, nadarjenosti in njegovih zmožnostih ima prav vzgojitelj, saj z njim preživi veliko časa in lahko prepozna njegove potenciale in jih razvija. Strokovni delavci v vrtcih smo pomembno gibalno družbo, ki omogoča vsestranski razvoj otrok. Lahko bi rekli, da nas otroci nosijo skozi vse življenje s seboj, zavedno ali nezavedno. Skupaj s starši smo odgovorni za življenje mladih ljudi, vzgojo in izobraževanje. To je naše poslanstvo, ki se ga moramo v polnosti zavedati. Pri dejavnostih po programu NTC razvijamo stopnje težavnosti, kar otrokom pomeni izziv ter odprtost za nadaljnji razvoj. Kaj bi še lahko naredili? To vprašanje se vzgojiteljem poraja vsak dan. Veliko pa je bilo tudi pozitivnih informacij od staršev, saj je prav medsebojno sodelovanje strokovnih delavcev s starši ključno za celostni in optimalni razvoj otrok. Z obojestransko komunikacijo lahko ugotovimo, kakšna so otrokova močna in šibka področja ter tako skupaj optimalno gradimo na vsakem individuumu.

Viri in literatura

1. Juriševič M., Rajović R., Drgan L. (2010). *NTC-učenje: Spodbujanje razvoja učnih potencialov otrok v predšolskem obdobju*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Pedagoška fakulteta.
2. Sutherland M. (2015). *Nadarjeni v zgodnjem otroštvu. Dejavnosti za otroke, stare od 3–6 let*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta, Center za raziskovanje in spodbujanje nadarjenosti (CRSN).